

„Höseink“

Rákóczi Ferenc emigrációja és Mikes Kelemen

Készítették: Alagi Gréta és Pozsár Kincső

A KEZDETEK

- 1711- a szatmári békekötés
- Rákóczira nézve kedvező lehetőségek
- Becsületén meghazudtoló feltételek
→ hűségeskü
- Még ebben az évben elhagyta az országot

Rákóczi francia földön

- 1711-1712 Lengyelországban való tartózkodása
- 1712 novemberében tovább állt Angliába
- 1713-ban érkezett Franciaországba
- Első úti cél: a francia főváros, →Párizs (magyar függetlenségi törekvések)
- Következő állomás: Versailles (alkalmazkodás a királyi udvarhoz)
- Későbbiekben még számos települést bejárt (Chaillot, Passy, Clagny)
- Grosboisban vette kezdetét a írói pályafutása („Vallomások”)
- Remete életmód ↔ politikai élet követése
- 1717- Oszmán Birodalom (fordulópont)

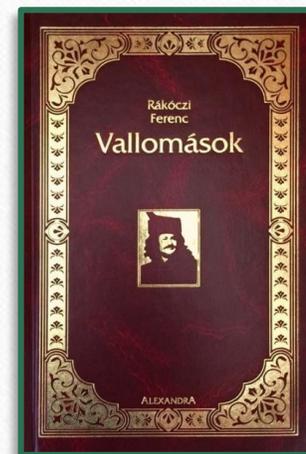
Távozás Franciaországból

- Távozása mindenki számára érthetetlen volt
- 1717 szeptemberében szállt partra Marseilleben
- Oszmán Birodalom felé
- Számos hátráltató erő
- Megérkezésével teljesen új korszak kezdődött életében
- Pozsareváci békekötés: szertefoszlatta az utolsó reménysugarat is
- Béketárgyalások → végső döntés: Rodostó városa

Rákóczi végállomása: Rodostó

- Kis magyar kolónia kialakulása
- Bujdosók → új szellemi emigrációs csoport (Márvány-tenger)
- A politika élet követése
- Rákóczi írói munkássága:
 - Elmélkedések
 - Emlékiratok
 - Vallomások
- Levelezés a francia, spanyol, orosz, lengyel udvarral → megfigyeltették (Habsburg kormányzat)
- 1735. április 8-án hunyt el betegségben

Fia, Rákóczi József erdélyi fejedelem

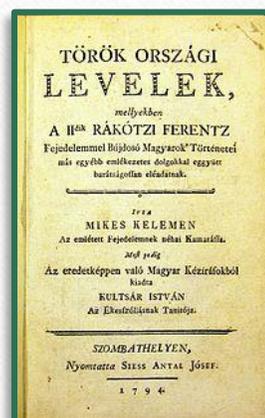
- A török emigráció tagjai vezetőjüknek akarták
- Szökés Ausztriából → érkezés Rodostóba 1736-ban
- 1737 decembere: találkozás a szultánnal
- 1738. január 25 → erdélyi fejedelem
- Kiáltvány az erdélyi és magyar földön élő híveinek
- 1738. november 9 → Cernavoda
- 1740: száműzöttek visszatérése Rodostóba

Rákóczi Ferenc apródja: Mikes Kelemen

- A rokokó mestere
- II. Rákóczi Ferenc egykori apródja, íródeákja
- Az egykori fejedelem lelkes és kitartó támasza
- 1758 → magyar kolónia vezetője
- Törökországi levelek
- Műfordítás (12 mű)- franciáról magyar nyelvre
- 1761. októberében halt meg Rodostóban

Köszönjük a figyelmet!

Források

- https://en.wikipedia.org/wiki/Palace_of_Versailles
- https://torimaskepp.blog.hu/2016/10/29/igy_eltek_a_parizsiak_a_17_szazadban
- https://hu.wikipedia.org/wiki/II._R%C3%A1k%C3%B3czy_Ferenc
- https://www.libri.hu/konyv/rakoczi_ferenc.vallomasok-4.html
- <https://turkinfo.hu/aktualis/hirek/a-rodostoi-rakoczi-haz-felavatas-a-1933-ban/>
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/Pozsarev%C3%A1c>
- <https://ujkor.hu/content/az-oszman-birodalom-felemelkedese-es-balkani-ternyerese>
- https://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1k%C3%B3czy_J%C3%B3zsef
- [https://hu.wikipedia.org/wiki/Mikes_Kelemen_\(%C3%ADr%C3%B3czy\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Mikes_Kelemen_(%C3%ADr%C3%B3czy))
- [https://hu.wikipedia.org/wiki/Mikes_Kelemen_\(%C3%ADr%C3%B3czy\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Mikes_Kelemen_(%C3%ADr%C3%B3czy))

Szöveg a bemutatóhoz

- *Kezdetek dia:*
- Minden a szatmári békekötéssel kezdődött (1711)
- A szabadságharc lezárta után, a szatmári béke Rákóczira nézve a körülményekhez képest kedvező volt, sok lehetőséget biztosított volna számára a jövőre nézve.
- Azonban, ez olyan feltételeket foglalt volna magába, amelyeket becsülete nem engedhetett volna meg (hűségesküt). Nem bízott az udvar őszinteségében és továbbra is érvénytelennek gondolta Pálffy János felhatalmazását. Bizonytalansága, mint később kiderült teljesen alaptalan volt, azonban ekkora már elhagyta az országot.

Rákóczi francia földön: 2. dia

- A béke után 1711-1712-ben még Lengyelországban tartózkodott, majd a katonai helyzet változatlansága miatt, 1712 novemberében továbbállt, s Angliába ment. Mivel Anna brit királynő nem fogadta, 1713-ban továbbhajózott Franciaországba. Az első útja Párizsba vezette, ahol a magyar függetlenségi törekvéseket igyekezett támogatni. Mivel Párizsban való jelenléte elég kényes téma volt a Napkirály számára, Versaillesban találta meg ideiglenes helyét. Hamar alkalmazkodott az új körülményekhez és a királyi udvar világához, ebben a beilleszkedésben sokan segítettek. A későbbiekben Franciaország számos településén letelepedett (Chaillot, Passy, Clagny). Az uralkodó, XIV. Lajos halála nagy fordulópontot jelentett R. életében. A Párizs környéki, Grosboisban kezdte el írni élete egyik meghatározó latin nyelvű, magyar vallásos irodalom egyik remekművét, a „Vallomásait”. Ún. remete életmódja nem szigetelte el teljes mértékben a külvilágtól, követte a politikai eseményeket. 1717-ben, elfogadva a szultán meghívását, az Oszmán birodalomba utazott.

Távozás Franciaországból: 3. dia

- Francia bajtársai értetlenül álltak Rákóczi Franciaországból való távozásához. A távozás nem volt egy egyszerű dolog a korai fejedelem számára. Dangeau márki szavaival élve „e férfiú ki sok vihar után végre csöndes révbé ért, megint a hullámok kényére bízza magát”. Marseilleben, 1717 szeptemberében hajóra szállt az O.B felé. Az utazást számos előre nem látható esemény hátráltatta, de az Oszmán Birodalomba való érkezésével egy teljesen új korszak kezdődött a száműzött vándor és kísérete számára. Mivel a török háború a végéhez közelített, ezért a magyarok csalódására a pozsaveváci békekötés az aktív alkalmazásuk reményét is szertefoszlatta. A békét rengeteg tárgyalás követte, de a császár végül Rodostó városát jelölte ki a magyar emigránsok szálláshelyének.

Rákóczi végállomása: Rodostó

- Rodostóba érkezésük után, az emigránsok szépen lassan Rákóczi környezetébe költöztek, egész kis magyar kolónia alakult ki körülötte. A bujdosók egy aktív, új szellemi emigrációs csoportot alakítottak ki a Márvány-tenger partján. Rákóczi innen is aktívan követte és csatlakozott be a nemzetközi politikai életbe. Rákóczi Ferenc akkori udvartartásának ellátását, rendszeres isztambuli pénzjáradék fedezte, ráadásul a szultán tolmácsokat, fővárosi ügyvivőket és nyolcvan főnyi janicsár testőrséget biztosított számára. Folyamatos levelezésben állt a spanyol, a francia, az orosz és lengyel udvarral, emiatt a Habsburg kormányzat végig figyeltette tevékenységét. Azonban, politikai tevékenységénél az utókor mégis sokkal inkább számontartja Rákóczi írói munkásságát. A rodostói termékeny szellemi műhelyben, sorra írta az „Elmélkedések”, az „Emlékiratok”, a „Vallomások”, „Az értekezés a hatalomról” és még számos híres művét. Haláláig itt élt leghűségesebb híveivel, köztük Mikes Kelemennel.

Fia, Rákóczi József erdélyi fejedelem

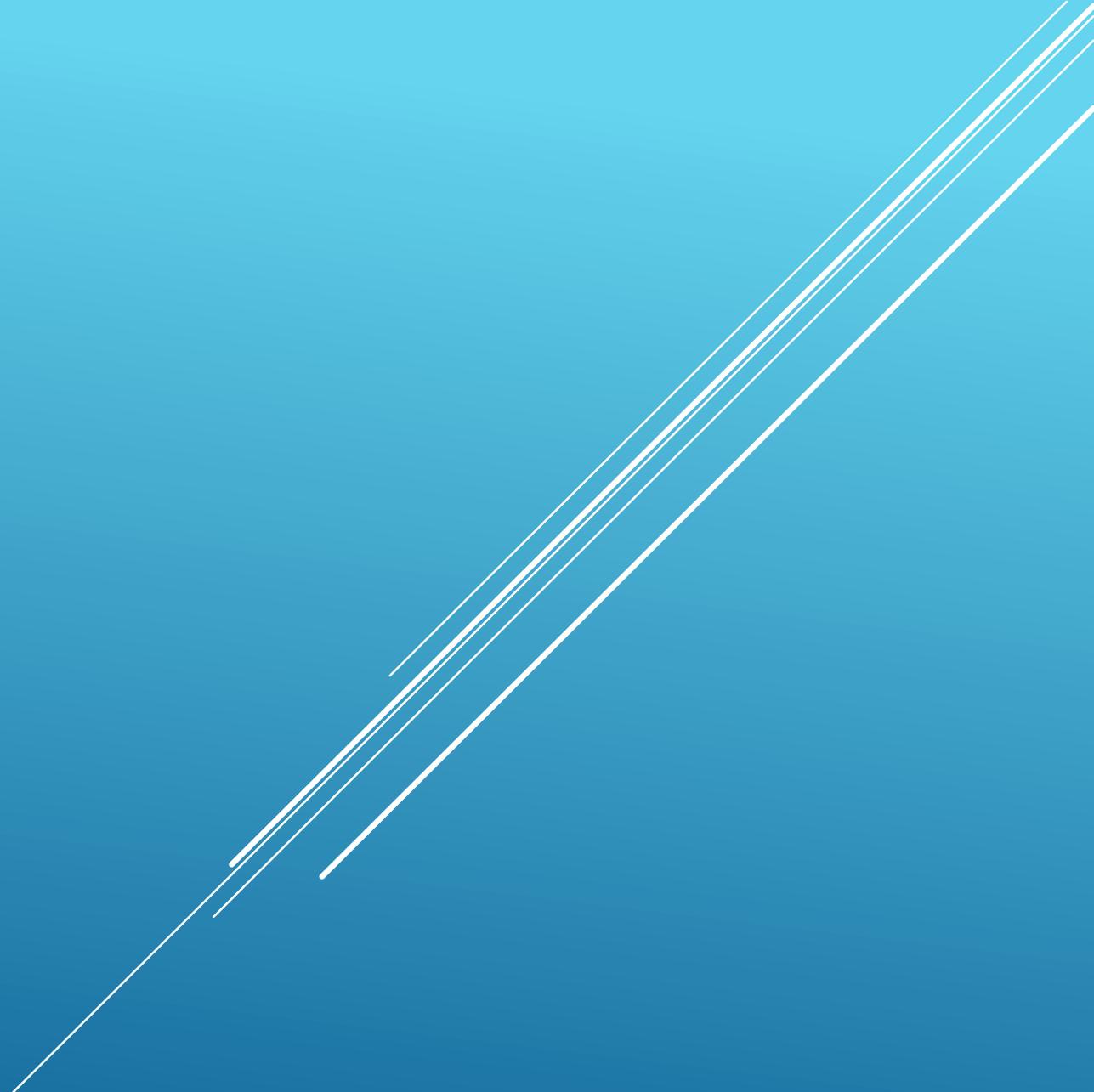
- Rákóczi halála után, a török emigráció tagjai azt szerették volna, hogy a fejedelem idősebb fia, Rákóczi József legyen a vezetőjük. Ő erre a kérésre nem sokkal később, megszökött Ausztriából és 1736. december 1-jén Rodostóba érkezett. Majd, 1737 nyarán a Habsburg és az Oszmán birodalom között kitört háború reményt adott arra, hogy hazatérhessen az emigrációból. 1737 decemberében a szultán fogadta, majd 1738. január 25-én megkapta az erdélyi fejedelmi címet. Három nappal később, terveiről kiáltványt intézett Erdély és Magyarország lakosságához. Azonban, a várt nagyszámú csatlakozás és lelkesedés elmaradt. A török támadás sem hozott jelentős eredményeket és rövidesen 1738. november 9-én Cernavodában az egykori fejedelem is meghalt. A mellette mindvégig kitartó száműzöttek végül 1740. június 21-én visszatértek Rodostóba. Ezzel az emigráció történetének utolsó jelentős epizódja is végetért.

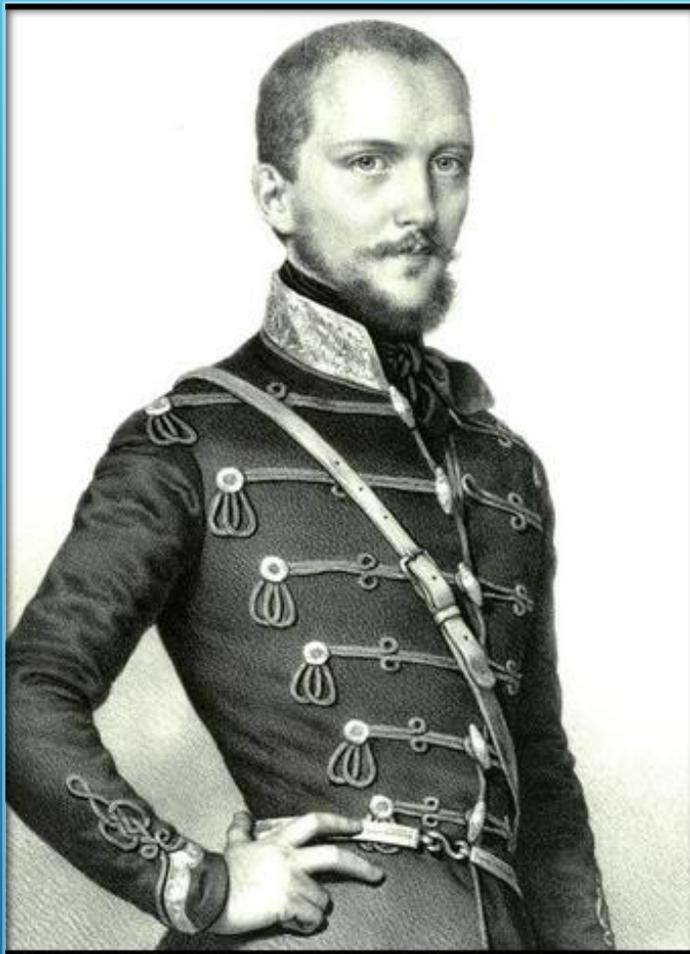
Rákóczi apródja: Mikes Kelemen

- A mai társadalom a rokokó mestereként tartja számon. II. Rákóczi Ferenc egykori apródja, íródeákja és kamarása, aki minden útjára elkísérte az egykori fejedelmet, többek között Lengyelországba, Franciaországba és az Oszmán birodalomba. Mikes mindvégig kitartott R. mellett, illetve később emléke mellett is. 1758-ban ő lett a magyar kolónia vezetője. Törökországi levelek címmel papírra vetette emigrációs emlékeit, az 1717-1758 közötti időszakból képzeletbeli nagynénjéhez Konstantinápolyba. Ebben a műben szellemesen, igazi magyarsággal örökíti meg a bujdosók életét. 1720-tól kezdődően számos francia szöveget fordított le magyar nyelvre az évek során. 1761 októberében halt meg Rodostó városában.

GÖRGEY ARTÚR

1818-1916

AZ INDULÁS

Görgey Artúr 1818. január 30-án született Toporcon, elszegényedett polgári családban. Tanulmányait Késmárkon kezdte. Tanár szeretett volna lenni, de apja katonai pályára szánta.

A vegyész

Görgeyről mint vegyészről kevesen és keveset tudnak. 1845 júliusában kilépett a hadseregből, és ősztől Prágában kezdett vegyészetet tanulni. A prágai Károly Egyetemen Redtenbacher professzor tanítványa lett. 1848. évi tanulmányával a kémikusok körében is elismerést szerzett. Tudományos eredményei hosszú időn át érvényesek maradtak.

Megoldotta a zsírsavhomológok elválasztását sóik alkoholban való különböző oldékonysága révén. A kókuszdió olajának zsírsavairól írott dolgozata 1848-ban két előkelő folyóiratban is megjelent. Megpályázta a megüresedett műegyetemi kémiai tanszéket. Professzori kinevezés helyett azonban az ismert hadvezéri karrier várt rá.

A hadvezér

1848 májusában Toporcról Pestre utazott, hogy belépjen az új hadseregbe. Görgeyt mint volt (huszár) főhadnagyot honvéd századosi ranggal beosztották a Győrben szerveződő 5. honvédszászlóaljba.

A forradalommal rokonszenvezve elhagyta családnevéből a nemesi y-t. Országszerte az tette ismertté, hogy a pákozdi csatát követő napon, szeptember 30-án a Jellasics megbízásából az osztrákokhoz igyekvő, hazaáruló Zichy Ödönt elítéltette, valamint hogy Jellasics tartalék hadosztálya Ozoránál letette a fegyvert előtte.

Kossuth figyelt fel rá, és tábornokká léptette elő. Részt vett a schwechati csatában, ennek elvesztése után november elején a feldunai hadsereg főparancsnoka lett.

1849. március 30-tól a tavaszi hadjáratban egymás után vezette győzelemre csapatait, felszabadította a Duna–Tisza között és a Felvidéket, a komáromi csata után pedig visszaszorította az országhatárra az ellenséget, majd háromhetes ostrom után visszafoglalta Buda várát.

Kossuth - rossz személyes viszonyuk ellenére - kinevezte a Szemere-kormány hadügyminiszterévé.

A katonai szempontokat előtérbe helyező Görgei és a politikus Kossuth nyílt viszályai oda vezettek, hogy Görgei még Kossuth debreceni ellenzékével is tárgyalt a Függetlenségi Nyilatkozat esetleges visszavonásáról. Az orosz-osztrák erők ellen vívott nyári hadjáratban, július 2-án Komáromnál megütközött az orosz csapatokkal megerősített császári hadakkal. Személyesen vezette a huszárokat. Egy gránátszilánktól súlyos fejsébet kapott, de így is visszaverte az osztrákok támadását. Július 1-jén Kossuth leváltotta a fővezérségről, július 4-én pedig ő maga mondott le a hadügyminiszteri tisztségéről. Ezután saját felelősségére együtt tartotta seregét, s elindult Szegedre, majd Aradra, de ezután már nem tudott változtatni a kialakult hadihelyzeten – a magyar hadak minden fronton vereséget szenvedtek.

A magyar főszereg temesvári veresége után Kossuth diktátorra nevezte ki Görgeit, augusztus 11-én. Görgei Artúr más lehetőséget nem látva – tisztársaival egyetértésben – két nappal később, augusztus 13-án Szőlősnél (Világosnál) letette a fegyvert a túlerőben lévő orosz csapatok előtt. Az ellenállás további erőltetése és az ezzel járó hatalmas véráldozat értelmetlen lett volna.

A cár személyesen járt közben, hogy Görgei elkerülje az aradi tizenhármak sorsát, de száműzetésre ítélték. Klagenfurtban tartották házi őrizetben családjával együtt. Ott született két gyermeke, emellett megírta és publikálta emlékiratait, és az asztalosmesterséget is kitanulta. Ferenc József megkoronázása után, 1867-ben tért haza, s elvállalta István öccse birtokának igazgatását. Egy ideig a Lánchíd Részvénytársaságnál alkalmazták, ezután Visegrádon élt, visszavonultan.

Az ember

Kevés olyan személyiség akad a magyar történelemben, akinek annyira ellentmondásos lenne a megítélése, mint Görgei Artúr.

A közvélemény – Kossuth vidini levele következtében is – árulónak bélyegezte, a szörnyű vádat életének hátralévő 67 évében méltóságteljes nyugalommal viselte.

A sértegetések mellett a tábornoktársai sorsa feletti fájdalom is gyötörte:

„Hogy a tábornokok közül csak én fognék kegyelmet kapni, a többiek ellenben hóhér keze által meghalni Aradon: azt én nem sejthettem. És egyedül ez égeti lelkemet soha be nem gyógyuló seb gyanánt.”

Az idősödő (egyébként délceg, őszes úr) Görgei korántsem remeteként élt Visegrádon: komoly baráti társasága volt, és még életében elkezdődött az a küzdelem, amely nevének tisztára mosásáért folyt.

Életének 99. évében, legnagyobb győzelmének, Buda visszavételének 67. évfordulóján, 1916. május 21-én budapesti Mária Valéria utcai lakásában halt meg.

Vitathatatlan, hogy Görgei kiemelkedő katonai képességeinek köszönhetően összetartotta a seregét, mindig higgadt és megfontolt volt, és személyesen mutatott példát bátorságból.

